

Inka Hopsu vihr ym.

Talousarvioaloite määrärahan lisäämisestä Pakolaisneuvonta ry:n toiminnan tukemiseen (300 000 euroa)

Eduskunnalle

Pakolaisneuvonta ry tarjoaa oikeudellista apua ja neuvontaa turvapaikanhakijoille, pakolaisille ja muille ulkomaalaisille Suomessa. Pakolaisneuvonnan työn tärkeys on korostunut erityisesti vuoden 2015 jälkeen, jolloin Suomeen saapui ennätysmäärä turvapaikanhakijoita. Turvapaikanhakijoiden suuri määrä ruuhkautti turvapaikkajärjestelmän, mikä heijastuu myös tänä päivänä: osalla turvapaikanhakijoista hakemusprosessi jatkuu yhä.

Vuoden 2015 jälkeen turvapaikanhakijoiden oikeusturvassa ilmeni selviä puutteita. Turvapaikkaprosessin tehostamispaineet johtivat muun muassa lakien ja hallintomenettelyjen muutoksiin, joiden vuoksi turvapaikanhakijoiden oikeusturva vaarantui. Esimerkiksi vuonna 2016 rajattiin lailla turvapaikanhakijoiden oikeutta maksuttomaan oikeusapuun turvapaikkapuhuttelussa. Turvapaikkapuhuttelu on tilaisuus, jossa selvitetään hakijan kertomuksen pohjalta hänen suojelun tarpeensa. Rajoituksen takia turvapaikanhakija sai maksuttoman oikeusavun vain erityisen painavasta syystä, tosiasiallisesti siis hyvin harvoin. Samalla valitusaikoja lyhennettiin ja turvapaikanhakijoiden avustamisesta maksettavat oikeusapupalkkiot muutettiin kiinteiksi työmäärään perustuvan tuntiperusteisen palkkion sijaan.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisesti turvapaikanhakijoiden oikeusturvaa tul-
laan vahvistamaan niin, että avustajan käyttö mahdollistetaan turvapaikkapuhuttelussa. Lisäksi palautetaan tuntiperusteiset palkkiot avustajille ja yleiset hallinto-oikeudelliset valitusajat. Pakolaisneuvonnan taloustilanne on edelleen vaikea, koska valtionavustus ei auta lakipalveluiden tappiollisuuteen. Oikeusturvauudistuksen käsittely viivästyi muun muassa koronasta johtuen ja nämä muutokset ulkomaalaislakiin ja oikeusapulakiin (HE 247/2020 vp) astuivat voimaan vasta elokuussa 2021. Kustannukset ovat inflaation takia nousussa ja lakipalveluiden toiminta on tappiollista. Samaan aikaan erityisesti Ukrainan tilanne korostaa Pakolaisneuvonnan työn tärkeyttä. Avustuksen voimin on voitu esimerkiksi tarjota alan toimijoille tilaisuuksia liittyen muun muassa tilapäiseen suojeluun, ihmiskauppaan sekä työnteko-oikeuteen. Tämän työ voi jatkua vain avustuksen turvin, ja sillä on koko yhteiskunnan kannalta suuri merkitys.

Taloustilanteen kannalta olisi tärkeää, että valtionavustusta voisi käyttää myös pro bono na tehtävään litigaatioon ylikansallisissa tuomioistuimissa ja YK-komiteoissa.

Pakolaisneuvonnan toimintaedellytysten turvaaminen, oikeudellinen apu ja neuvonta turvapaikanhakijoille, on ensiarvoisen tärkeää. Järjestön työn tarkoituksena on tukea laadukasta ja yksi-

Talousarvioaloite TAA 111/2022 vp

lön perusoikeudet vahvasti huomioon ottavaa turvapaikkakäsittelyä, ja siten ennaltaehkäistä oikeuslaitoksen kuormitusta. Oikeusvaltiossa on varmistettava, että kaikista heikoimmassa asemassa olevien oikeusturva toteutuu. Yksikin väärä kielteinen päätös voi vaarantaa ihmishengen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta lisää 300 000 euroa momentille 25.01.50 Pakolaisneuvonta ry:n toiminnan tukemiseen ja että eduskunta lisää momentin perusteluihin maininnan, että määrärahaa saa käyttää avustuksiin Pakolaisneuvonta ry:lle.

Helsingissä 30.9.2022

Inka Hopsu vihr
Mari Holopainen vihr